

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8 (iskarna 1. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petivrstica 30 vin., pogojen prostor, posvarni in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 576.

V Ljubljani, v četrtek dne 8. maja 1913.

Leto III.

Zunaj in znotraj.

»Aktivnosti« naše zunanje politike bo — hvalabogu — kmalu kraj in avstrijski nadi se bodo lahko vsaj za trenotek oddahnili od žensialnosti svojega Berchtolda in njegovih pomočnikov. Dolgo to seveda ne bo trajalo, zakaj bliža se čas, ko bomo morali plačevati zabavo, katero nam je priredil naš brezprimerni diplomatični veleum. Bliža se čas, ko nam bo predložen račun, in tedaj se bodo marsikateremu črnorumenemu državljanu odprle oči. Ako je bil še kakšen izjemen patriot v tej monarhiji, ki se je mogel navduševati za oficijelno zunanjo politiko, se bo prijel za čelo tedaj, ko bo spoznal, s čigavim denarjem je osnovana »avtonomna« Albanija in »osvobojena« Skader. Oči bodo prekipevale, ampak ne od »domorodnega navdušenja«, temveč od groze nad izčrpavanjem domačih žepov in uničevanjem domačega gospodarskega življenja.

Kar smo preživeli zadnje mesece, bi se zdelo kakor težke sanje, v katerih človek napol sluti, da ga mora tlačiti, in otrplih udov pričakuje, da ga zbudi kakšen ropot, kakšna luč, bodisi kakšen potres. Samo v sanjah more biti mučenje tako nezmislno, spored dogodkov tako nelogičen, slika tako zmedena, samo sanje morejo biti tako karikirane, samo v njih morejo biti pojavi tako neutemeljeni, tako absurdni, tako paradoksniki kakor v zadnjem poglavju naše zunanje politike.

Bil je zadnji čas, da je zagrinjalo padlo. Ako bi bila ta somnambulna igra strahov in utvar še kaj potrajala, bi se bilo bati, da bi se bila vsa Avstrija izpremenila v blaznico. In izmed vseh raznovrstnih občutkov, ki valujejo v srcih in napenjajo živce, sili kot najmočnejši v glavo ta, da se ne sme taka igra nikdar več ponoviti; misel pa pritrjuje čuvstvu in sklepa, da je z vso odločnostjo in čim hitreje treba poskrbeti za garancije, ki preprečijo bodočnosti tako groze polno grotesko.

Ako izkušamo iz vseh kombinacij in mahinacij, iz vseh baharij in intrig, iz vseh eksperimentov in bluffov, iz vseh nedoslednosti in pustolovščin izluščiti kaj, kar bi bilo vsaj podobno jedru, tedaj se nam pokaže kot edini moment, ki je vsaj od daleč podoben kakšni volji in kakšni realnosti, ustanovitev avtonomne Albanije. Zato je vprašanje, če je ta cilj vreden vseh onih silnih žrtv, ki jih ni doprinašal gizdavi grof Berchtold, temveč avstrijski narodi, v prvi vrsti njih delavski sloji.

O etičnem pomenu narodne avtonomije ni izgubljati besede. Pravico do svoje samostojnosti in neodvisnosti ima vsak narod. Dokazov za to pač ne pričakujemo od nobenega Berchtolda, in zlasti socialna demokracija ne bo hodila k njemu v šolo, ker je imela za ta predmet svoje argumente, ko se je gospod grof menda šele učil, kako se stiska monokel v oko.

Presentljivo pa je, da se bavi oficijelna diplomacija sploh s tem problemom, za katerega niso imele vesleje doslej več zmisla kakor za konstitucijo držav na Martu. Vsa politika evropskih »merodajnih« vlad je bila gladko zaničavanje tega načela; vse velike — in kolikor morejo tudi male — države smatrajo koloni-

alno politiko za popolnoma upravičeno, in po vsem svetu, po Afriki, Aziji, po otokih Polinezije in Melanezije silijo tuje narode pod svoje gospodarstvo in pod svoj jarem. Avstrija pa, ki nima nobenega Kameruna in nobenih Filipin, je imela doma dovolj prilike, da pokaže, kako praktično pojmuje avtonomijo narodov.

Grof Berchtold je sicer naš »zunanj« minister; ali tudi »zunaj« ima zastopati Avstro-Ogrsko. Stolček, na katerem sedi, stoji z vsemi štirimi nogami na avstro-ogrskih tleh, in njegova zunanja politika ne more plavati onkraj notranje. Skladnost ene in druge je prvi pogoj realnega dela in uspehov.

Načeloma je avtonomija Albanije lepa reč, ali če jo zahteva avstrijski minister, se glasi kakor burleskna satira. Kajti večje ironije si ni lahko misliti, kakor da zahtevamo avtonomijo za Albanijo mi, ki nismo znali doma rešiti tega problema za svoje narode, dasi se suče vsa naša domača politika skoraj izključno okrog narodnega problema, čigar kost glodamo, odkar živi država v sedanjih obliki, pa nismo v tem dolgem času z vsemi izkušnjami, z vsem naporom in z vso modrostjo svojih milosti polnih državnikov znali doseči nič drugega, kakor da se gledajo narodi kakor psi in mačke in izčrpavajo vse svoje sile s tem, da ovirajo drug drugega v razvoju.

Mi snujemo avtonomno Albanijo!

Kakor da potrebuje Evropa v klavnih časih aktualne mizerije na svojem odru komičarja, ki bi jo znal zabavati z nenavadnimi kapriolami, smo se ji ponudili, da igramo pred vsem svetom svojo burko. In kakor klovn pred p. n. občinstvom ne sme misliti, da je človek in mora v zabavo velenjenega plemstva in publikuma hoditi po nogah in se pačiti, pa siloma zatirati svoja čuvstva, tudi če mu je doma otrok na smrtini postelji, smo morali igrati svojo pavlihovsko vlogo, čeprav nam je bilo v duši na jok in stok. Doma nam je propadala industrija, stagnirala trgovina, vrstili so se polomi, strašila je druginja, puščala brezposelnost, preplavaljala nas je beda, množili so se samomorji, mi pa smo snovali — avtonomno Albanijo!

Medtem pa so se Albanci menili za nas in za svojo avtonomijo toliko kolikor za lanski sneg. Nekoliko prebrisanih političnih spekulativov iz Elbasana in Valone, ki znajo ceniti vsak denar, naj je veljava avstrijska ali italijanska, in ga tudi tedaj ne zaničujejo, če je turškega ali ruskega vira, predstavljajo Albanijo in Albance prav toliko kolikor kakšen »Walschmann« iz Prate Avstrije. Vrednost »albanških kongresov«, naj se shajajo v Trstu, v Carigradu ali pa v Rimu, zna prav ocenjevati, kdor ve, kako se tak spektakel uprizori. In najznačilnejše za ustvarjanje »avtonomne« Albanije je pač to, da se snuje Albanija brez Albancev.

Kdaj je albanški narod izrazil željo po avtonomiji? In kdaj je zlasti nas prosil, da naj mu jo damo?

Etično pravico do svoje avtonomije imajo Albanci prav tako kakor Angleži ali pa Boto-kudi. Ali mi, ki imamo sami s seboj toliko opravka, da ne vemo, kje nam glava stoji, bi bili brez izgube lahko počakali, da se zdrami narodna zavest Albancev in da sami kaj izpregovore o svojih željah in zahtevah. In potem

bi bilo še veliko časa, da bi bili Albanci sami poizkusili urediti svoje razmere.

Nihče ne more sedaj, ko še ni nobene izkušnje v tej smeri, trditi, da ne bi mogli priti Albanci do svoje avtonomije brez nas in da se ne bi mogli pobotati s svojimi balkanskimi sosedi. Tudi Grki in Slovani na Balkanu so razna plemena, pa so vendar znali najti modus vivendi; in zdaj, ko so se slovanska plemena otresla turškega gospodstva, bomo nedvomno doživeli, da se učvrsti še sporazum Slovanov s Turki. Prav tako bi bilo mogoče, da bi se Albanci sporazumeli s svojimi sosedi — brez nas veliko lažje kakor z nami, ker bi prišli do veljave interesi, ki so skupni vsem balkanskim narodom, med tem ko zbujajo naše vmešavanje le sum, ki otežčava sporazum. A če bi bila izkušnja pokazala, da je taka sprava normalnim potom nemogoča, bi bila imela Evropa še vedno časa dovolj za posredovanje, katero bi tedaj upravičevalo dejstva, katerih danes ni.

Ali Berchtold je hotel biti protektor, dasi nihče ni prosil njegove protekcije. In to grofovo ambicijo bomo plačevali s težkimi milijardami, plačevali smo jo že z izjemnim stanjem, in malo da je nismo plačali s svetovno vojno, ki bi bila lahko obstanek Avstrije same spraviša v največjo nevarnost. Zaradi albanse avtonomije so uklenili in suspendirali zadnje sledove avtonomije v monarhiji: Hrvaško so izročili Cuvaju, v Bosni so odpravili ustavne garancije, in Dalmaciji prakticirajo izjemno stanje, ne da bi ga razglasili, po vsej Avstriji pa vladajo nenormalne razmere brez dekretov in naredb!

Dragi in mučni so bili nauki zadnjih mesecev. Grozen bo maček, ki bo sledil pijanosti. In na ves glas je treba zaklicati: Tega ne sme biti nikdar več!

Ustanovitev nove železničarske skupine v Ljubljani.

Dne 6. t. m. se je vršil ob 8. zvečer v restavraciji »International« ustanovni občni zbor podružnice »Ljubljana II.« spl. pravovarstven. in strokovnega društva železničarjev za Avstrijo. Udeležba je bila z ozirom na službene razmere zelo dobra in tudi navdušenja ni manjkalo, kar nam dokazuje, da je bila potreba ustanovitve te nove podružnice nujna. Članstvo podružnice »Ljubljana II.« se bo rekrutiralo iz obojega vseh kategorij vlakopospeševalne službe obeh železnic in je doslej naznanilo 171 članov svoj prestop.

Tajnik sodr. Josip Kopač je pozdravil navzoče in otvoril v imenu in po naročilu osrednjega vodstva ustanovni občni zbor ter naznanil sledeči dnevni red: 1. Otvoritev shoda. 2. Čitanje in tolmačenje pravil. 3. Volitev odbora. 4. Predavanje in 5. Slučajnosti.

Quo vadis = v Kino-Ideal. = na splošno zahtevo se ponavlja samo tri dni in sicer od sobote 24. t. m. do ponedelka 26. t. m.

LEV N. TOLSTOJ:

Pravljica o Ivanu Bedaku.

Prevedel dr. Ljud. Pivko.

(Dalje.)

Odpeljala sta se oba brata, Semjon se je začel vojskovati, Taras pa kupčevati. In izvojeval si je Semjon Vojak cesarstvo, Taras Trebušnik si je pa pritržil velike kupe denarja. Sešla sta se brata in si odkrila drug drugemu, odkod ima Semjon vojake, Taras pa denar.

In Semjon Vojak pravi bratu: »Jaz sem si izvojeval carstvo in dobro se mi godi, samo denarja mi ne dostaja, da bi hranil vojake.«

Taras Trebušnik pa pravi: »Jaz sem pa nakupil velik kup denarja, samo nečesa primanjkuje: nikogar nimam, ki bi ga čuval.«

In pravi Semjon Vojak: »Pojdiva k bratu, jaz mu naročim, da mi napravi še več vojakov in jih dam potem tebi, da ti stražijo denar, ti mu pa ukaži, da ti namane denarja, da bi imel s čim vojake krmiti.«

In peljala sta se k Ivanu. Pripeljeta se k njemu, Semjon pravi: »Bratec, premalo vojakov imam, napravi mi jih še, vsaj iz dveh kop jih napravi.«

Ivan je odkimal z glavo. »Zaman prosiš, ne bom ti več delal vojakov.«

»A kako to,« pravi, »saj si mi obljubil.«

»Obljubil sem, a ne bom jih več delal.«

»In zakaj, Bedak, jih nočeš delati?«

»Zato, ker so tvoji vojaki človeka ubili. Ne dam več.« Tako se je odločil in ni delal več vojakov.

In jel je prositi Taras Trebušnik Ivana Bedaka, naj mu napravi še več zlatega denarja. Ivan je odkimal z glavo. »Zaman prosiš,« pravi, »ne bom več mel.«

»A kako to,« pravi, »saj si mi obljubil.«

»Obljubil sem, a ne bom več.«

»In zakaj, Bedak, ne boš več?«

»Zato, ker so tvoji zlati vzeli Mihajlovni kravo.«

»Kako vzeli?«

»Tako, vzeli so. Mihajlovna je imela kravo, otroci so pili mleko, zadnjič so pa prišli njeni otroci k meni mleka prosit. Jaz jim pravim: »A vaša krava, kje je?« Pravi: »Pripeljal se je oskrbnik Tarasa Trebušnika, dal je materi tri zlate denarja, ona mu je pa izročila kravo, sedaj pa nimamo kaj jesti.« Mislil sem, da se hočeš z zlatim denarjem igrati, a ti si vzela otrokom kravo, ne dam več.« In Bedak se je odločil in ni dal več. In tako sta se brata odpeljala.

Odpeljala sta se brata in jela premišljati, kako bi si pomagala iz zadrege. In Semjon pravi: »Veš, takole narediva. Ti mi daj denarja — na živež vojakov, jaz pa dam tebi polovico cesarstva z vojaki — da stražijo tvoj denar.« Taras je soglašal. Razdelila sta si brata in bila sta oba carja in oba — bogata.

VIII.

Ivan je pa živel doma, živil očeta in mater ter obdeloval polje z nemo deklico.

Nekoč se je zgodilo, da je zbolel Ivanu stari pes čuvaj na srabu, jel je že crkavati. Ivanu se je smilil — vzela je nemi sestri kruha, položil v kučmo, nesel psu in mu vrgel. Kučma se je predrla in s kruhom je padel en korenček. Pogoltnil ga je s kruhom stari pes. In jedva je pogoltnil korenček, je poskočil pes, veselo se pomotal, zalajal, zamahal z repom — bil je zdrav.

Videla sta oče in mati in se začudila. »S čim si zvrčal psa?« vprašujeta.

In Ivan pravi: »Dva korenčka sem imel, ki vsako bolezen izlečita; pes je pogoltnil enega.«

In zgodilo se je takrat, da je zbolela carjeva hči, in car je razglasil po vseh mestih in vaseh: kdor jo ozdravi, tistemu plača bogato nagrado, in če je samec, mu da tudi hčer za ženo. Razglasili so tudi v Ivanovi vasi,

Oče in mati sta poklicala Ivana in mu rekla:

»Ali si slišal, kaj car naznanja. Pravil si, da imaš korenček, pelji se, zvrči carjevo hčer. Srečen boš na veke.«

»Naj bo,« pravi. In odpravil se je Ivan na pot. Oblekli so ga. Prestopil je prag in videl: tam stoji beračica s hromo roko.

»Slišala sem,« pravi, »da vračiš. Zvrči mi roko, niti obuti se ne morem sama.«

Ivan pravi: »Naj bo!« Izvlekel je korenček, dal beračici in rekel, naj ga pogoltni. Pogoltnila je beračica in hipoma ozdravela ter jela mahati z roko. Iz hiše sta stopila oče in mati, da bi spremljala Ivana k carju, in slišala sta, da je dal Ivan zadnji korenček in nima sedaj lečiti s čim carsko hčer; jela sta ga zmerjati.

»Beračica se ti je smilila,« pravita, »carjeva hči se ti pa ne smili.« Ivanu je bilo milo tudi carjeve hčere. Zapregel je kobilu, vrgel v košaro slame in sedel na voz, da se pelje.

»Kam pa, Bedak?«

»Carjeve hčere lečiti.«

»Saj je nimaš s čim lečiti.«

»Naj si bo,« pravi, in pognal je kobilu.

Pripeljal se je na carski dvor in jedva je stopil na prag — je ozdravela carjeva hči.

Razveselil se je car in ukazal pripeljati Ivana k sebi. Oblekel ga je kakor carjeviča.

»Bodi moj zet!« mu pravi.

»Nu naj bo,« pravi Ivan. In oženil se je s carjevo hčerjo. Car je pa kmalu umrl. Ivan je postal car. Tako so postali carji vsi trije bratje.

IX.

Živeli so bratje — carovali.

Dobro se je godilo najstarejšemu bratu, Semjonu Vojaku. Nabral si je s svojimi slamatimi vojniki še pravih vojakov. Vse je izvežbal.

In vsi so se ga začeli bati.

Dobro se je godilo tudi Tarasu Trebušniku. Svoiega denarja, ki ga je bil dobil od

Ker so člani soglašali z mnenjem otvoritelja, da je čitanje pravil nepotrebno, ker so vsi navzoči itak člani organizacije in poznajo določbo pravil, je ta točka odpadla in je prišla takoj 3. točka dnevnega reda v razpravo.

K tej točki je predlagal sodr. Josip Petrič po nalogu pripravljalnega odbora sledečo kandidatno listo in sicer:

Predsednik: Josip Muhar, strojevodja drž. železnice; namestnik: Rudolf Gale, strojevodja južne žel.; blagajnik: Matija Trepše, strojevodja južne žel.; namestnik: Fran Železnik, strokovnik drž. žel.; zapisnikar: Marcel Zorgo, strojevodja juž. žel.; namestnik: David Hauptmann, ključar južne žel.; knjižničar: Ljudevik Vončina, kurjač južne žel.; namestnik: Anton Kos, strojevodja drž. žel.; odborniki: Karol Čop, avizor juž. žel., Ivan Merjasec, kurjač drž. žel., Jakob Cesar, nadkurjač drž. žel., Ivan Nered, avizor juž. žel.; revizorji: Ulrik Bittner, kurjač juž. žel., Albin Jerin, kotlar juž. žel., Ferdo Voyko, ključar drž. žel., Fran Svoboda, strokovnik drž. žel.

Predložena lista je bila brez ugovora soglasno sprejeta, nakar je prevzel novo izvoljeni predsednik sodr. Josip Muhar predsedstvo; zahvalil se je za izvolitev na častno mesto predsednika in obljubil, da bo s pomočjo odbora in ostalih sodrugov skušal vršiti prevzeto dolžnost v zadovoljstvo članov in v korist splošne organizacije.

Za njim se je oglašil za besedo predsednik podružnice »Ljubljana I.« sodr. Jakob Uršič. Le-ta je pozdravil novo sobojevnico in ji želel najboljših uspehov, a izrazil je bojazen, da utegne ta ustanovitev zanesi med železničarje separatizem in »Kastengeist«. Ko je zaključil svoja izvajanja, se je prigriglasila k besedi cela vrsta sodrugov, ki so ugovarjali nazorom sodr. Uršiča in vsi so zatrdali svojo neomajeno solidarnost z ostalimi kategorijami železniških uslužbencev. Po končani, jako živahni debati je podelil predsednik besedo tajniku sodrugu Kopaču k 4. točki dnevnega reda.

Sodr. Kopač je temeljito obrazložil potrebo nove ustanovitve in je s stvarnimi podatki dokazal, da sodr. Uršiča stališče ni pravo in da je celo v gotovih okoliščinah skupnosti škodljivo. Odločno je zavračal trditve, da se organizacija trga in da se vanjo zanaša separatizem (seveda ne morda v zmislu čeških separatistov: opomba por.); nasprotno je ravno ta reforma v organizaciji nujno potrebna, če naj organizacija napram svojim članom vrši svoje dolžnosti tako, da bodo od nje imeli koristi. Dosedanja forma organizacije je dejal, je bila pač dobra, dokler smo bili majhni in še v razvoju, dobra je pa tudi še tam, kjer ne žive železničarji v večjih masah skupaj, gotovo je pa, da ne odgovarja več potrebam in viši navadno le na ramah posameznih sodrugov. Z ustanovitvijo podružnice Ljubljana II. je organizacija le pridobila in bo že najbližja bodočnost sijajno dokazala. Prepričan je, da se bo

Denar je imel pri sebi v truhah in podložniki so mu morali plačevati denar.

Za denar mu vsega prinašajo in hodijo delat, kajti vsakemu je treba denarja.

Tudi Ivanu Bedaku se ni slabo godilo. Jedva je pokopal tasta, je slekel vso carsko obleko in jo dal ženi, naj jo obravi v skrinjo, zopet oblekel konopno robačo in hlače in obul pletenice in se oprjel dela. »Čas mi postaja dolg,« pravi, »trebuh mi raste, ni teka ne spanja.« Pripeljal si je očeta, mater in nemo dekle in jel zopet delati.

Vsi so spoznali, da je Ivan — bedak. Žena mu pravi: »O tebi govore, da si — bedak.«

»Naj govore,« pravi.

Žena Ivanova je premišljala, a tudi ona je bila neumna. »Ne smem nasprotovati možu,« pravi. »Koder iglica, tod tudi nit!« Slekla je carsko oblečko, položila v skrinjo in se šla k nememu dekletu učiti delati. Naučila se je delati in jela pomagati možu.

In izselili so se iz Ivanovega carstva vsi umni ljudje — ostali so samo bedaki. Denarja ni imel nihče. Živeli so in delali, sami se živili in dobre ljudi živili.

X.

Čakal in čakal je stari vrag poročil od vračičev o tem, kako so uničili tri brate — nobenega poročila ni; šel je sam poizvedovat — iskal in iskal je, nikjer jih ni našel, samo tri luknje je našel. »Nu,« si misli, »najbrže jih niso zmogli, moram se lotiti sam.«

Šel je poizvedovat, a bratov ni več na starih mestih. Našel jih je v raznih carstvih. Vsi trije carjejo. Razjezilo je starega vraga. »Nu,« pravi, »moram se sam lotiti dela.«

(Dalje prihodnjiki.)

Napetost političnega položaja.

Črnogorci izročé Skader mednarodni četi. Utrjuje se prepričanje, da ne bo treba nobene ekspedicije v Albanijo. Razmerje med zavezniki se je znatno zboljšalo.

ČRNA GORA.

Skupščina.

Cetinje, 8. Skupščina, ki ima danes prvo sejo izza izbruhov vojne s Turčijo, bo predložila kraljevo poročilo, ki utemeljuje predajo Skadra veselilam. Kraljevo poročilo je obširno in razlaga vse dogodke do kapitulacije Skadra, ter sedanjost situacijo, ki je navela kronski svet do tega, da je sklenil izročiti Skader veselilam. Včeraj so bili načelniki strank in drugi političarji na posebno vabilo pri kralju, ki jim je zaupno pojasnil položaj. Računa se, da bo skupščina z veliko večino odobrila sklep kronskega sveta.

SKADER.

Cetinje, 8. Črnogorsko vojaštvo je večinoma že zapustilo Skader. V mestu je ostal le manjši oddelek, ki je potreben za vzdrževanje reda. Mednarodni četi, ki ima zasest mesto, izročé Skader general Vukotić, ki je bil po kapitulaciji imenovan za vojnega guvernerja. Civilni funkcionarji, ki so bili nastavljeni od črnogorske vlade s prefektom Živkovićem na čelu, so podali demisijo in so zapustili mesto.

Mednarodna okupacija.

Bar, 8. Včeraj je mednarodno brodovje izkrcalo čete, ki imajo v imenu veselil prevzeti Skader od Črnogorcev in ga zasesti.

Žrtev evropskemu miru.

London, 8. Ko so se člani angleškega Rdečega križa posvajali, je kralj Nikola dejal: »Rešili smo evropski mir. Zapustili smo Skader. Evropa je lahko zadovoljna, žrtev pa je Črna gora.

Črna gora in Srbija.

Cetinje, 8. Na merodajnem uradnem mestu izjavljajo, da so povsem neosnovane vesti, češ da je sklenjena tesna zveza med Črno goru in Srbijo, tako da bi Črna gora položila svojo zunanjo politiko v srbske roke in da bo kralj Nikola dobival dva milijona apanaže od Srbije. Prav tako je napačna vest, da je kralj Nikola naznanil kralju Petru, da hoče odstopiti in da je opustil svoj namen, ker mu je baje tako svetoval srbski kralj. Nikola ne misli na to, da bi odstopil.

Pogajanje z admirali.

Cetinje, 8. Zastopniki črnogorske vlade se pogajajo s poveljniki mednarodnega brodovja zaradi roka, do katerega se izprazne Skader in zaradi predaje mesta.

Črnogorci korakajo v Medovo?

Pariz, 8. »Liberté« poroča baje s Cetinja: Kralj Nikola, čigar čete zapuščajo Skader, namerava takoj marsikaj v Sv. Ivan Medovo, da ga zasede. Kralj bi dobil z okupacijo te luke nekaj v roke, dokler se ne reši vprašanje odškodnine in bi tudi potolažil razdraženo javno mnenje. Poveljnik mednarodnega brodovja pred Barom dobi baje takoj ukaz, da odpošlje v Medovo oddelek, ki naj bi jo zasedli v imenu veselil. Ta vest ni od nobene druge strani potrjena. (In »Liberté« je vrhutega nezanesljiv list. Vest je senzacionalna, ampak zelo neverjetna.)

ALBANIJA.

Ekspedicija je nepotrebna.

Rim, 8. V tukajšnjih merodajnih krogih se je popolnoma utrdilo mnenje, da je ekspedicija Avstrije in Italije v Albanijo popolnoma nepotrebna. Italija se nikdar ni posebno ogrevala za tako ekspedicijo; ali če bi bila Avstrija poslala svoje vojaštvo v deželo, bi bila morala tudi Italija slediti njenemu primeru že z ozirom na javno mnenje v deželi, ki je sodilo avstrijsko akcijo drugače kakor oficijelni faktorji. Vlada je prepričana, da ni imela Avstrija nobenih sebičnih namenov v Albaniji; mišljenje v širših krogih pa je drugačno, in Italija bi bila morala izkrcati svoje vojaštvo v Valoni že zato, da bi potolažila glasove, ki so trdili, da hoče Avstrija trajno okupirati severne dele dežele. V prejšnjem stadiju je Italija posredovala na Dunaju, da bi se opustila vsaka vojaška akcija v Albaniji. Vesti o proklamaciji Esad paše za albanskega kralja, o katerih se zdaj ni dogovano, če so bile avtentične, so pa zelo otežale položaj. Tedaj se je Avstrija postavila na stališče, da eventualno sama napravi red v Albaniji. Tudi tedaj je Italija še zastopala mnenje, da naj bi to nalogo prevzele združene veselile, in le za slučaj, da bi odklonili, je bila Italija pripravljena nastopiti skupno z Avstrijo. Po sedanjem položaju pa bo to sploh nepotrebno, kar konstatirajo v vladnih krogih z velikim zadoščenjem.

Esad paša, vojaški guverner?

Dunaj, 7. V tukajšnjih političnih krogih je razširjena govorica, da se pogajata Avstrija in Italija z Esad pašom, ki naj bi dobil nalogo, da uvede red v Albanijo. Avstrija vpliva na provizorično albansko vlado, da se sporazume z Esadom, ki naj bi postal vrhovni vojaški poveljnik v Albaniji in organiziral vojsko, katere jedro bi bili oddečki Džavid paše.

Esad se ni razglasil za kralja.

Carigrad, 8. Vlada je uvedla preiskavo, če so resnične vesti, da se je Esad paša razglasil za albanskega kralja, pa je prišla do prepričanja, da so bile dotične vesti brez podlage. V vladnih krogih mislijo, da so razširjali te vesti zavezniki, katerim bi bila taka komplikacija v Albaniji za nekaj časa koristila. Mogoče da so zlasti Črnogorci pričakovali, da se bo osrečila kakšna zveza z Esadom, ki pa je

ravnal pravilno kot turški vojak in izvršil ukaze svoje vlade. V zmislu teh ukazov je odpuštil Albance, ki so se bojevali pod njegovim poveljem, turške vojske pa pošlje v Turčijo. Sam ostane najbrže v Albaniji, ki je njegova domovina. Vladni krogi izjavljajo to morda v dobri veri; vzklik temu nikakor ni izključeno, da so mladoturški krogi imeli načrte glede na Albanijo, v katerih bi bil Esad lahko igral vlogo. Albanski kongres v Carigradu je stal odločno pod mladoturškim vplivom in uvaževala se je tudi turška suverenost nad Albanijo. Sedaj je pač položaj tak, da ne bo več govora o takih načrtih, in ker je vlada definitivno opustila vsako misel na Albanijo, je mogoče, da se sploh ne bo dognala popolna resnica o Esadovi akciji.

Grki predlagajo mednarodno okupacijo.

London, 8. »Times« poročajo iz Aten: Grška vlada predlaga, naj zasede Albanijo oddelek mednarodnih čet, čim zapusti turško vojaštvo deželo. V nasprotnem slučaju bi odhod turških čet, kateremu grška vlada, kakor je sporočila veselilam na njih vprašanje, nič ne ugovarja, povzročil anarhijo in komplikacije.

STATUT ZA ALBANIJO.

Dunaj, 8. Na današnji seji poslanikov v Londonu predložita avstrijski in italijanski zastopnik osnutek statuta za Albanijo, ki sta ga po nalogu poslaniške konference izdelala dunajski in rimski kabinet. Natančne določbe tega osnutka še niso znane; po informacijah »N. F. Presse« bo statut obsegal sledeče točke:

1. Najvažnejše (!) vprašanje je organizacija domače albanske žandarmerije; organizacija se povrne tujim častnikom, bodisi iz Avstro-Ogrske in Italije, bodisi iz Švice, Belgije ali Švedske. O tem odloči poslaniška konferenca; z ozirom na jezikovne razmere je verjetno, da se vzemo častniki — organizatorji in instruktorji — iz Avstrije in Italije.

2. Za žandarmerijo pa je treba denarja in sicer precej denarja. Ker ga v Albaniji ni, ga posodita ali Italija in Avstrija (!) sami ali pa se dovolji albanski vladi mednarodno posojilo z avstrijsko-italijanskim poroštvom (!) Najbrž uredita to zadevo Italija in Avstrija sami, ker bodo ostale veselile izjavile, da v tem oziru nimajo interesov (!). Preglavice bo delalo vprašanje davkov, ker so Albanci še izza turškega režima znani kot slabi davkoplačevalci in so se skoro vse albanske vstaje rodile iz odpora proti obdavčenju.

3. Pravosodje se uredi po egiptovskem vzorcu: domača sodišča za pravde med tujci in med tujci in domačini. Kot najvišje sodišče bo poslovalo mednarodno sodišče.

4. Nadalje se bavi osnutek statuta z vprašanjem šol, cesta, železnic in pristanišč. Kot železniška proga prihaja v prvi vrsti v poštev transverzalna proga, ki naj zveže macedonsko omrežje z Jadranskim morjem; ali iz Bitolja do Valone, ali na iz Skoplja do Drača. Pozneje se zgradi železnica od Skadra po dolini Črnega Drina.

MIROVNO VPRAŠANJE.

Prva seja bo sredi maja.

London, 8. Mirovna konferenca bo imela svojo prvo sejo dne 15. ali 17. maja. Na tej seji se podpišejo najprej preliminarji, potem bo sledilo pogajanje za definitivni sklep miru.

Turško-bolgarska meja.

Carigrad, 8. Generalni štab je določil komisijo, ki odide v soboto v bolgarski tabor, da se sporazumno določijo posameznosti nove meje med Bolgarsko in Turčijo. Za podlago služi črta Enos-Midija, ki je v sredi nekoliko izbočena.

ZAVEZNIKI MED SEBOJ.

Rusko posredovanje.

Berlin, 8. »Vossische Zeitung« poroča iz Peterburga: Rusija je balkanskim zaveznikom ponudila, da sprejme razsodništvo v njih sporih vprašanjih, Bolgarska je že oficijelno naznanila, da sprejme ponudbo. Odgovor Srbije se pričakuje vsak čas, in bo nedvomno tudi pritrdil predlogu. Pogajanje se bo vodilo v Peterburgu.

Vsakemu nekaj.

Belgrad, 8. V poučenih krogih menijo, da bo Rusija v vprašanju srbsko-bolgarske meje določila srednjo pot. Priznala bo Srbiji več nego ji je bilo zajamčeno po prvi pogodbi, vendar pa ne vsega ozemlja, ki so ga zasedle srbske čete.

Grki in Bolgari.

Sofija, 7. Ministrski predsednik Gešov in grški poslanik Banos se pogajata, da se rešijo sporna vprašanja med Grško in Bolgarsko. Banos je izjavil Gešovu, da nima Grška nobene posebne pogodbe s Srbijo, katere ost bi bila naperjena proti Bolgarski. V kratkem je upati, da se doseže med Grško in Bolgarsko popoln sporazum.

Srbsko-bolgarska meja.

Belgrad, 8. V načelu se je med Srbijo in Bolgarsko dosegel popoln sporazum o bodoči meji. Zdej se vodi pogajanje o podrobni določitvi mejne črte.

POGAJANJA AVSTRO-OGRSKE S SRBIJO.

Dunaj, 8. »N. F. Presse« poroča iz političnih krogov, da se bodo v kratkem pričela na željo Srbije pogajanja med Avstro-Ogrsko in Srbijo o ureditvi gospodarskih vprašanj. Gospodarska vprašanja obsegajo revizijo trgovinske pogodbe, pri kateri streva Srbija po zvišanju uvoza

mesa, Avstrija pa želi olajšave industrialnega eksporta. Tudi železniško politična vprašanja pridejo na razpravo.

ŠPIONAŽA.

Avstrijski polkovnik aretiran na Ruskem.

London, 8. Reuterjeva agencija javlja iz Peterburga, da so v Čenstohovu prijeli nekega polkovnika avstrijskega generalnega štaba, ki je osumljen špionaže. Oddali so ga v Petrikov v zapor.

OBSOJEN RUSKI VOHUN.

Lyov, 8. Deželno sodišče je obsodilo predstojnika poštnega urada v Haliezu, Konopinskega, zavoljo vohunstva v prilog Rusije na devet mesecev težke ječe. Konopinski se je ponudil tajniku ruskega konzulata za vohuna, konzulat pa je njegova pisma odstopil lyovskemu državnemu pravdnistvu.

MISTERIOZEN BRATOMOR V GENOVEŠKI BLAZNICI.

Komisar v avstrijskem finančnem ministrstvu morilec?

Genova, 7. Veliko senzacijo zbuja doslej nepojasnjen slučaj, ki se je zgodil sredi v blaznici Quarto pri Genovi. Marca meseca je prišel v Genovo 34 letni Anton vitez Grimburg z Dunaja in se nastanil v hotelu »France«. S seboj je imel dresirano opico in se ž njo igral prav po otročje; ker se je ogibal ljudi, so ga smatrali za čudaka, a kmalu se je pokazalo, da je blazen. 28. marca so ga internirali v blaznici Quarto in obvestili njegove sorodnike na Dunaju. Obiskal ga je brat dr. Viljem Grimburg, komisar v dunajskem finančnem ministrstvu in se trudil, da blaznika izpuste iz zavoda in da ga prepele v steinhofsko blaznico pri Dunaju. Ravnateljstvo se želji ni upiralo in je dovolilo, da blaznik danes zapusti zavod. Včeraj dopoldne se je dr. Grimburg zopet ogledal v Quarto in prošil ravnatelja, da bi ga z blazinim bratom pustil nekaj časa samega. Vzlic ravnateljstvu prepovedi je vsled paznikove nepazljivosti prišel v izolirno celico svojega brata, kjer je ostal več ur. Na strel iz samokresa je paznik prihitel v celico, kjer je našel blaznika ustreljenega, poleg njega dr. Grimburga, poljubljajočega mrtvega brata. Dr. Grimburg, ki je bil takoj aretiran, je preiskovalnemu sodniku izjavil, da mu je brat iz žepa vzel samokres; ko mu ga je poskušal izviti iz rok, se je sprožil in je krogla zadela brata v srce. Doslej še ni pojasnjeno, ali se je res zgodila nesreča in ali ni dr. Grimburg svojega brata umoril.

ZASTRUPLJENI KARABINJERI.

Rim, 8. V Faleriu so se z gobami zasturpili štirje karabinjeri; eden je vsled zasturpljenja umrl, dva se borita s smrtjo, četrti je izven nevarnosti.

CAR POJDE V BERLIN.

Žandamerija mu pripravlja pot.

Berlin, 8. Iz Peterburga javljajo, da pojde vrhovni poveljnik ruske žandarmerije v Berlin, da poskrbi priprave za varnost carja, ki se namerava udeležiti poročnih slavnosti cesarjeve hčere. Car se je odločil za potovanje z ozirom na zboljšani politični položaj in ker je pričakovati, da se zboljša carevičovo zdravstveno stanje. Carjevemu posetu v Berlinu pripisujejo veliko politično važnost. Mislijo, da se pripravljajo nekakšne evropske koalicijske proti azijski trozvezi, ki bo obsegala Japonsko, Kitajsko in Siam. Ni še znano, če bo Sasonov spremljal carja.

Trozveza in vzajemna trojica.

Pariz, 8. »Temps« priobčujejo sledečo izjavo, ki prihaja baje od nekega zastopnika ruskega zunanega ministrstva: Mir prihaja nezogibno. V kratkem pojde zelo visoka ruska oseba v Berlin. Ta poset bo zelo poslužil zblžanju vzhodne politike trozveze in vzajemne trojice.

Viljem postaja varčen.

Berlin, 8. »Kreuzzeitung« javlja, da se je nemški cesar izrazil proti veliki konjeniški slavnosti, ki so jo nameravali prirediti za njegov jubilej v »stadiju«, ki je bil nalašč v ta namen zgrajen. Viljem meni, da imajo narodi letos velike žrtve in da zato niso umestne drage slavnosti. Namesto nameravane konjeniške slavnosti bodo v stadiju nastopili telovadci pred cesarjem.

ŽENSKA TOVARNISKE NADZORNICE.

Peterburg, 8. V dumi so socialisti in kadeti predlagali, naj se nastavijo nadzornice za tovarne, v katerih delajo ženske. Vkljub ugovoru vlade je 77 glasov proti 64 izreklo, da je želeti tak zakon. Predlog je bil izročen komisiji.

MENIHI MORILCI.

Varšava, 8. V jekaterinoslavskem samostanu so pijani menihi umorili opata Ignacija, ki je nastopil proti pijančevanju. Tri menihe so že zaprli.

ŽENSKA VOLILNA PRAVICA ODKLONJENA

London, 7. Zbornica poslancev je odklonila predlogo o ženski volilni pravici z 266 glasovi proti 219.

NOVO OROŽJE SUFRAŽETK.

Ves London naj — kiha, I

London, 8. Časopisje je razkrilo nov naklep sufražetk: Nekli inženir iz Hamburga je sufražetkam predložil načrt, po katerem bo ves London — kihal. Na določen večer nameravajo nastreti po vseh gledališčih, varietejih in javnih lokalih prašek, ki povzročajo močno kihanje; na ta način hočejo sufražetke onemogočiti vsako zabavo.

BOMBA V CERKVI.

London, 7. V katedrali sv. Pavla so danes zjutraj našli pod škofovim stolom bombo. Vrgli so jo v vodo, potem pa izročili policiji.

REALNA UNIJA.

Berlin, 8. »Vossische Zeitung« javlja iz Peterburga: »Novoje Vremja« trdi, da bosta Srbija in Črna gora v najkrajšem času sklenili realno unijo — to je taka zveza kakor med Avstrijo in Ogrsko, ali pa med Ogrsko in Italijo.

POTOVANJE ŠPANSKEGA KRALJA.

Strah pred atentati.

Pariz, 7. V Lionu so zaprli deset Špancev, ki prebivajo že dlje časa v mestu. Dolže jih, da so se udeležili zarote zoper življenje kralja Alfonza. Policija ima v rokah pisma, ki so bila konfiscirana v Barceloni in Parizu. ter razne anarhistične spise, zaplenjene v Montpellieru.

Alfonz in Poincaré.

Pariz, 7. Kralj Alfonz je ob 10. in 20. minut dospel v Pariz; na kolodvoru ga je sprejel predsednik Poincaré z ministri. Ob 11. dopoldne je defilirala na Esplanade des Invalides vojaščina pred kraljem in prezidentom, ob 1. je bil v Elzejski palači kralju na čast intimen obed.

»Slava Ferreru!«

Pariz, 8. Včeraj, ko se je kralj Alfonz peljal preko Elizejske poljane, se je pripetila improvizirana demonstracija, ki je napravila na kraljeve častilce skrajno mučen vtisk. Na raznih stavbiščih je bilo okrog sedemdeset zidarjev. Ko se je kralj Alfonz s predsednikom Poincaréjem peljal mimo, so klicali »Slava Ferreru!« in so tako glasno zvižgali, da skoraj ni bilo slišati živjo-klicev. Kraljevi častilci so bili zelo razburjeni, ali demonstrantom ni mogli do živga, ker so bili stavbni odri — previsoki.

SAMOMOR ATENTATORJA SHINASA.

Atene, 8. O samomoru kraljevega morilca Shinasa poročajo iz Soluna: V terek ob polu 4. dopoldne so prepeljali Shinasa z vozom v pisarno preiskovalnega sodnika. Eksortiral ga je jetniščar z dvema žandarjema. V pisarni mu je jetniščar odpel okove, ter je šel plačat voznika. Žandarja sta ostala pred vratih, da ne bi mogel Shinas pobegniti. V pisarni sta bila dva sodna eksekutorja. Eden teh je za kratek čas zapustil pisarno. Medtem se je Shinas približal oknu, ki je 10 metrov visoko in se je vrgel vun. Bil je takoj mrtov. Namestnik kraljevskega prokuratorja je ukazal preiskavo.

ŠUKRI PAŠA HOČE POSLUŠATI GLASBO.

Dunaj, 8. Iz Sofije poročajo: Šukri paša je izjavil, da pojde, čim bo sklenjen mir, najprej na Dunaj, da bi slišal nekoliko glasbe. Z Dunaja se vrne v Carigrad.

ARGENTINSKI PARLAMENT.

Buenos Aires, 7. Zasedanje zbornice se je otvorilo s čitanjem poslanice predsednika republike. Poslanik konstatira, da uživa Argentina popoln mir; gospodarstvo države je v najlepšem redu, dohodki so se zvišali, trgovina še nikoli ni tako cvetela. Pri zadnjih volitvah je v glavnem mestu glasovalo 77 odstotkov vseh volilcev, ki so zagotovili zmago radikalcev in socialistov. Ta uspeh pa ne more vznemirjati, češ da socialisti v argentinski republiki niso revolucionarna stranka. (Bomb seveda ne mečejo.) Vlada bo tudi zaneprej strogo objektivna napram vsem strankam (... to je v Argentini!) Predsednik pravi nadalje, da je ponudil svoje posredovanje za rešitev spornih vprašanj med Italijo in Urugvajem, ni pa sprejel časti razsodnika z ozirom na svoje prejšnje posredovanje.

Vestnik organizacij.

Ljubljanska podružnica planinskega društva »Die Naturfreunde«. Danes zvečer ob 8. je odborova seja in je želeli polnoštevilno udeležbo. Po seji razgovori članov o izletih v binokostnih praznikih.

Socialno politični pregled.

= Terorizem. Krovce Avgust Schulz je delal od leta 1901 do 1911, torej deset let, pri mostru Oswaldu Halbgrutu v Berlinu. Ko so lansko leto berlinski krovci zastavkali, se je udeležil stavke tudi Schulz. Po končani stavki je odpuštil mojster Schulza, ki je bil takrat že 61 let star in delal že deset let pri njem. Schulz ni hotel izstopiti iz organizacije in zato ga mojster ni hotel sprejeti na delo. Sedaj je začel iskati delo pri različnih mojstrih. Ali povsod so mu odgovorili: »Članov centralne organizacije ne sprejemamo.« Berlinski krovski mojstri so bili namreč sklenili, da bodo sprejemali le take delavce, ki niso člani strokovnih organizacij in ki se zavežejo, da vstopijo v žolto organizacijo, torej v organizacijo delavskih izdajalcev, stavkokazov Schulz, ki je bil že od leta 1889 strokovno organiziran, je bil pa tako značajan mož, da ni hotel izdati svojih stanovskih tovarišev in si tako kupiti z izdajstvom delovni prostor. Vsled dolgega, brezuspešnega iskanja za delom je bil Schulz tako obupan, da je, 62leten mož, 22. aprila izvršil samomor. Terorizem podjetniške organizacije ga je pogljal v smrt. Kako bi vpili krščanski in nacionalni podjetniški listi, če bi bil n. pr. Schulz v svojem obupu šel in usmrtil namesto sebe koga od prevzetnih podjetniških tajnikov: Ali bi morda tudi potem opravičevali umor, ker je morilca pripravil terorizem podjetnikov ob delo?

Trst.

— Shod škedenjskega delavstva bo v soboto zvečer točno ob polu devetih v dvorani »Delavskih konsumnih združenj« v Škedenju. Poročila v vseh treh jezikih. Dnevni red: Občinske volitve in proletariat. Sodrugom v Škedenju priporočamo agitacijo za povoljni uspehi važnega shoda.

— Zadrugništvo. Tekom tega tedna se otvori pri sv. Jakobu prva zadruga mesnica, v mestu. Mesnica se nahaja poleg I. skladišča konsumnih združenj v ulici dell' Istria. Mesnica

bo opremljena z vsemi potrebami moderne prodajalnice; poskrbljeno bo za snago in higijeno, kaj se je doslej v tržaških mesnicah zanemarjala. Stene lokala, ledenica in banko so iz mramorja in betona. Podajalna že po svoji zunanosti, po moderni okusni in higijenični opremljeni priporoča občinstvu. Mesnica bo razpolagala s svežim in cenim mesom. V kratkem se otvorijo enake mesnice še v drugih mestnih okrajih. Članom naših konsumnih zadrug najtoplejše priporočamo našo prodajalno.

Pohonež. V Trstu so aretirali c. kr. pomorskega poročnika Karola Jirha, ker je zlorabljal v svojem stanovanju nedoletna dekleta. Kolikor je dosedaj znano, je zlorabljal Jirha 15 deklic, od katerih dve še nista 15 let stari in sta nosni. Vdova, pri kateri je Jirha stanoval, in ki je dekletom odpirala vrata, pravi, da so dekleta zelo pridno hodila na obisk, večkrat sta prišli po dve skupaj, neredko tudi po tri. Jirko so izročili vojaškemu sodišču.

Goriško.

Sodrugom na Goriškem. Deželna konferenca se bo vršila 11. t. m. ob 9. predpoldne v dvorani **Stefana Breganta v Podgori**. Pristop za delegate od južnega kolodvora naravnost čez železniški most, za one od državnega kolodvora pa od Piazza Catterini, Via Orzoni, Via Strazig čez brv v Podgori. Dnevni red ostane isti. Izkazalo se je namreč, da je dvorana organizacij pretesna in da je neobhodno potrebno preložiti deželno konferenco na širše in dostojnejše prostore. — Deželna organizacija jugoslovanske socialno demokratične stranke v Gorici.

Vzajemnost v Nabrežini vabi vse odbornike na jako važno sejo, ki bo v prostorih g. Rusbacha pri postaji v soboto 10. t. m. ob 7. zvečer.

Zaradi goljufile in poskušene goljufile na škodo orožniških organov v Gorici in v Ronkah je bil obsojen na tri mesece ječe 22-letni fotograf Bujatti iz Vidma. Trdil je namreč, da ima 120 fotografij važnih italijanskih utrd in hotel s tem delati kupčijo z našimi orožniki. Orožniki — kakšen poklic! — so sedli na lep. Kmalu pa se je pokazalo, da ni bilo res, kar je trdil Bujatti in da je navaden slepar, ki je hotel izkoristiti lehkovernost orožnikov.

Uboj. Minulo nedeljo je nastal pretep med nekaterimi Cerovčani, ki je končal s krvoprelitjem. Ubit je bil Jožef Pisk. Aretiran, ker je na sumu, da je Piska zaklal, je bil neki Jožef Keber.

Nesreča. Železniški sprevodnik južne železnice Franc Komel, stanujoč v Gorici, je v nedeljo tako nesrečno padel z vagona, da si je zlomil več reber.

Samomor vojaka. V bližini vojaškega strelišča v Panovcu so našli mrtvega s prestreljeno glavo desetnika 47. pešpolka Rankovca. Rankovec je doma s Stajerskega. Vzrok samomora je neznan.

Novice.

So že na delu. Požrešne hijene bojnega polja že vstajajo, že kažejo zobe, že se pripravljajo za krvavo pojedino. Prezident severnomoravske in šleske industrijske zveze, glavni ravnatelj dr. Friderik Schuster, zastopnik avstrijskega oboroževalnega kapitala, je govoril v četrtek o vojni: »To, kar se bo v prihodnjih dneh zgodilo v naši državi in naj se izteče tako ali tako, je eden najvažnejših trenutkov v zgodovini naše države.« Gotovo, naj se iztečejo prihodnji dnevi tako ali tako, za kapitaliste, ki kujejo morilno orožje, je vojna vedno le profit. Gospodje kapitalisti ne bodo prelivali krvi na bojišču, zato je že ljudstvo dobro. Zanje je prišel sedaj najvažnejši trenutek: Iz krvi proletarcev kovati denar. Vi delavci pojdite na vojno, postavite se pred topove, vas naj pomore, pustite ženo in otroke doma v bedi in obupu, padajte, umirajte — kaj zato? Gospodje kapitalisti se smehljajo in računajo, koliko mastnih dobičkov bodo imeli od tega najvažnejšega momenta na Avstrijskem.

Pravi Kristusov namestnik. Če bi ljudstvo sodilo božje namestnike po njih dejanjih, a ne po sladkih besedah, ki jih imajo vedno na jeziku, tedaj bi moralo že davno vedeti, da so hinavci in farizeji. Pred kratkim je umrl revni delavski družini v brnski občini otrok in otrokova mati je šla k župniku v Kumrovice, da bi pokopal otroka. Prvo župnikovo vprašanje je bilo, če ima žena dovolj denarja, da bo naročila in plačala voz, s katerim se popelje iz Kumrovc v Gerspice, kjer je bil otrok umrl. Žena je dejala, da ne premore toliko; nato je pa župnik dejal, da naj prinese otroka sama v Kumrovice, ker on ne more hoditi tako daleč, ker se — preveč poti. Res, lep božji namestnik in dokaz ljubezni do bližnjega. Končno je žena vendar preprosila župnika, da pride prihodnji dan ob treh popoldne pokopat ubogega proletarskega otroka, a mu je morala prej sveto obljubiti, da bo plačala vse pogrebne stroške razen voza. Drugi dan časa in čaka žena do večera, Kristusovega namestnika pa ni bilo na spregled. Zvečer je družina sama odnesla otroka

na pokopališče in zagrebala otroka brez farjevih ceremonij, ki so torej nepotrebne — če gre za proletarskega otroka, čigar starši so tako revni, da ne morejo spitanemu božjemu namestniku plačati voza.

Psi in otroci. V bostonskih četrtih, kjer stanujejo le mogočnjaki, goje pravkar z vso vneto novo modo. Vse odlične dame morajo imeti majhne pse kodre. Takega psička se ne dobi izpod 100 dolarjev. A prav lepi kodri vejlajo po tisoč dolarjev. Med tem ko dame z napornim iščejo po mestu primerne pse, hotče druga drugo prekositi, hodi po mestnih ulicah žena, ki ima nenavadno oster pogled in ki se peča z družabnimi razmerami v Bostonu. Kaj je videla gospa Charlota Smithova in kaj ve o tem povedati? V Bostonu ne kupujejo le majhnih, ljubeznivih psov, temveč tudi otroke, čisto majhne, nedolžne otročiče. Za deset dolarjev dobiš otroka, a tudi že za dva dolarja si ga lahko preskrbiš. Gospa Smithova vsakomur lahko pove, koliko otrok da je že kupila po dva dolarja. Pove tudi lahko, kje se dobe ti otroci. Na javnem zaslišanju je izpovedala, da je v Bostonu pravi trg za otroke... In matere tega groznega, živega blaga? Največkrat so bitja propala, živeča v največjem pomanjkanju; ne vedo si pomagati iz svoje revščine in svojega ponižanja, morajo prodati svoje otroke, glad jim izgrga srce iz prsi in končno je še njihova brezsrčnost ljubezen. Ali med materami, ki zametujejo svoje otroke, niso le ona bogata, propala bitja, temveč tudi fine dame iz bogataških četrti, ki občutijo otroke kot breme. Pomotoma so prišle do otroka, nepravilne so bile, sovražijo dete, ki jih moti pri vsakdanjih praznih zabavah, drugega ne marajo kakor le majhne, ljubeznive psičke. Kako je to imenitno urejeno, da je v Bostonu trg za otroke, kakor drugje trg za zelenjavo, meso... Otrok pošlje na trg dobi zani dva do deset dolarjev in sedaj zopet lahko goji kodraste psičke, za katerega le dala sto do tisoč dolarjev, z vso materinsko ljubeznijo. In gospa Smithova je videla na lastne oči vse to, videla kako so bogate dame izročevale otroke negotovi usodi, videla je to in bila je vsa ogorčena in odločno je zahtevala od vlade zakonov, ki bodo kupčijo z otroki prepovedali. Prav v najgloblje temelje družbe bo moral razrezati plug pravice, da izorje novo svežo brazdo. Otroci so cenejši od psov. Koga bi to ne razdražilo. Ali če se prodajajo otroci kakor blago na trgu v današnji kapitalistični družbi, se temu čudijo proletarci najmanj.

Nevidni kolodvorski portir. Vsakokrat, preden zapusti vlak novi veliki centralni kolodvor v Novem Jorku, naznani kolodvorski portir odhod vlaka po vseh čakalnicah. Mož stopi na tri pred aparat, podoben telefonu, in govori vanj. Istočasno se sliši njegov klic, ampak silno ojačen, po vseh čakalnicah. Priprava, ki prinaša klic v vse čakalnice, je vzidana v stene tako, da misli človek, da prihaja portirjev glas iz zraka. Telefon, v katerega govori portir, je v zvezi z električnim tokom, močnim 110 voltov.

Ne ubijaj! V pretečenem juliju je bil nekje na Češkem shod mladeničev, ki so bili poklicani k naboru. Na tem shodu je vstal tudi delavec Josip Jirout in dejal mladeničem, naj nikdar morilnega orožja ne nastavijo proti delavcem, ki stavekajo in naj vedno mislijo na peto zapoved: »Ne ubijaj!« Josip Jirout je prišel vsled tega pred sodnika in ta mu je prisodil tri mesece težke ječe, češ, da je hujskal vojake k nepokornosti. Ali mladeniči, katerim je govoril delavec, ki je veroval v sveto pismo, niso bili še vojaki in Jirout torej ni zapeljeval vojake v nepokornost. Jirout je vložil ničnostno pritožbo in te dni se je najvišje sodišče pečalo še enkrat z vso zadevo. Razveljavilo je res prvo obsodbo, a obenem je pa tudi izreklo, da je Jirout priporočal nezakonito dejanje in zato mu je prisodilo šest tednov zapor. Kdor torej pozivlja k izpolnjevanju božje zapovedi, ta je v nevarnosti, da bo vsled tega sedel šest tednov v temnici, ker peta zapoved priporoča nezakonito dejanje. Kaj so božje zapovedi naenkrat nepravilne? Ali pa je pravica v nasprotju z božjimi zapovedmi? Resnično: justica naj se krepko postavi na noge, pogumno naj seže državni pravdnik po rdečem svinčniku in hitro konfiscira peto zapoved, ki je vendar vsemu militarizmu v silno napotje.

Triletni otrok — morilec in samomorilec. Iz Budimpešte poročajo: Ko je prišel v nedeljo zvečer stavbni podjetnik Emerih Ehrenwald z izleta domov, je našel na zofi svojega triletnega sinčka in poldrugoletno hčerko nezavestna. V stanovanju je pa močno smrdelo po plinu. Po dolgem trudu so spravili otroka k zavesti. Triletni fantič je nato izpovedal, da je hotel usmrtiti sebe in sestrico iz žalosti, ker ju mati ni peljala na izprehod. Da je prišel deček na take misli, je razlagati tako, da je pri obedu pravil oče o samomoru, ki ga je bil nekdo izvršil s tem, da je vdihaval svetilni plin. Deček je ves čas prav pozorno poslušal, popoldne je pa izvršil dejanje.

Nenavadna oporoka. V vasi Hohenwarth na Nižje Avstrijskem je umrla te dni neomazana hišna posestnica Ivana Gerweny. V svoji oporoki se je spomnila svojih bivših štirih ljubimcev tako-le: »Svojemu prvemu ljubimcu Francu W., ki je imel poštene namene, a ki

je bil hud pivec, zapuščam 2000 K; Jožefu W., ki je poleg mene ljubil še drugo in se hotel usmrtiti, ko sem ga odslovila, zapuščam 1000 kron; Francu K. in Konradu Z., ki sta se ženila pri meni je zaradi mojega premoženja, ne zapuščam ničesar.« — Prva dva ljubimca Ivane Gerwenyjeve sta se bila pozneje poročila in imata že družino.

Tašča ga je zabolala. V Hohensalzu je gospa Wasielevska skušala umoriti svojega bodočega zeta Zavikovskija, in sicer iz ljubosumnosti. Dejala je, da Zavikovski ne bo prišel živ iz njene hiše, če se poroči z njeno hčerko. Na večer pred poroko je opijanila Zavikovskija in ponoči mu je hotela z britviijo prerezati vrat. Zavikovski se je pa zbudil, ko je začutil britev na vratu in zbil ženi britev iz rok. Dobil je pa vkljub temu tako hude rane, da so ga umirajočega prenesli v bolnišnico.

Strahotno dejanje. Iz Varšave poročajo: V vasi Nova Grobla so roparji izvršili nečloveško dejanje. Udrli so v hišo gostilničarja in so pobili gospodarja z železnim drogom, ženo in štiri otroke so zaklali, najmlajšega otroka, še dojenčka, so pa v pravem pomenu besede raztrgali na dva kosa. Nato so oropali hišo in zbežali. Štiri vaščane so aretirali, ker jih dolže, da so pomagali roparjem.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Keglišče

se odda za vse dneve v tednu, tudi za nedelje in praznike, posameznim društvom, klubom in gostom. — Keglišče je na novo prenovljeno in ima lepo razsvetlavo. Restavracija pri Reinigshaus, Franc Jožefova cesta št. 87 v Sp. Siški.

Za obilen obisk se priporoča

Anton Valjavec
restavratel.

Radioaktivno termalno kopalnišče

Toplice na Kranjskem

Sezlja od 1. maja do 1. oktobra.

Postaja dolenske železnice Straža-Toplice. Akratov vrelec 38° C, ki daje vsaki dan čez 30.000 hektolitrov radioaktivne termalne vode. Zdravljenje s pijcem in kopanjem; izredno uspešno proti putki, revmi, neuralgiji (trganju), ženskim boleznim in drugim. Velika kopalnišča, posebne in močvirne kopeli. Elektroterapija in masaža. Ravnateljstvo: Kopalniški zdravnik dr. Konstantin Konvalinka. Zdravo podnebje. Gozdna okolica. Bogato opremljene sobe. Izborne in cene restavracije. Prospekte in pojasnila daje brezplačno kopalniška uprava.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članov obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov. Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej. Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni rok so pri društvu najprimernejši in varnost najboljše, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje za svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Zopet otvorjena je staroznana gostilna pri Kamniti mizi

v Zgornji Siški.

Za obilen obisk se priporoča z odličnim spoštovanjem

Pogačnik.

Najlepša birmanska darila

s katerimi razveselite svoje, si nabavite prav poceni, če se obrnete takoj na največjo zalogo ur, zlatnine in srebrnine

H. Suttner

Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

„IKO“ Tovarniška „IKO“
znamka „IKO“

Naročite krasni veliki ilustrirani cenik, ki ga dobite zastonj in poštine prosto.

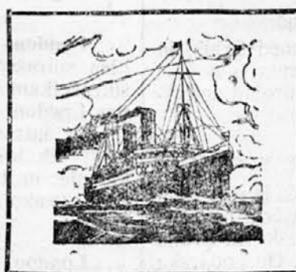
Blago najfinejše vrste.

Cene najnižje.

Potniki
v severno in južno AMERIKO

se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi
AVSTRO-AMERIKANA
Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

najnovjšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo, brezličnim brzozjavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopeli itd.

Odhod parnikov:
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Nova proga Trst-Kanada:

1. Odhod 15. marca v Portland.
2. Odhod 12. aprila v Quebec.

Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Stajersko in Koroško:

SIMON KMETETZ, Ljubljana,
Kolodvorska ulica šte. 26.